

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reden und Arbeiten der Societas Latina - Cod. Karlsruhe 3420, 1-4

11 Reden der Societas Latina - Cod. Karlsruhe 3420,4

Rinck, Christoph Friedrich

[Karlsruhe], 1801-1804

Director Gravissime! Socii Condecoratissimi!

[urn:nbn:de:bsz:31-99852](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-99852)

Director Gravissime!
Socii honoratissimi!

Stultitiarum innumerabilium, quibus cum in juven-
tute poenitentiam ac conscientiae morsus in senectu-
tem coacervamus, nulla forsan tanta est, quanta
bonae valetudinis neglectio, quae est magnum id bonum
ad omnia quaecunque vitae nostrae officia ejusque de-
lectamenta adeo necessarium bonum, ut, haud minus
ingens facinus quam stultitiam esse, contenderim, si
id perturbamus. Ast quidem, juvenilibus viribus vi-
genter si laeta alacritas nosmet excitat, oculus
si ardentis ignis instar fulget, vix credimus, quan-
tam corporis infirmitatem, senectus nobis imponit;

Vix nobis persuadetur, nervos quam validissime
 nunc intentos, ac omnes nostras vias ante tempus
 opportunum, prius quam senectus alta adreperit,
 jam jam posse frangi et relaxari. Sed summissima
 quoque valetudine, qua niti posse confidenter puta-
 mus, fruenter, assiduam tamen illi curam adhibea-
 mus necesse est, ad eam conservandam; undique enim,
 ut defruant illam, accurrunt insidiatores; nunc te-
 meritatis causa amissa, nunc ab incompositis volup-
 tatiis ac impensioribus affectibus venenata est et ab-
 rupta. Nec est, quae tali modo perit salus, ut forsitan
 opinantur, praeter volans nullius momenti malus
 corporis habitus, aut levis aliqua afflictatio, immo
 perturbatur corpus, morbidaque corrumpitur tabe,
 quae, quo minus felicitate, quae mortalibus contin-
 git, fruatur, hominem impedit, et horribilem in
 modum morti tradit. Vix crederes, hominem eo us-
 que labi, ut ipse sit auctor morbi quae aequae in ani-
 mum ac in corpus diffunditur; Infirmo enim cor-
 pore affecti et cogitamus et iudicamus et agimus
 infirme ac languide; nulla energia, nulla virium
 intensio adest. Tristi moerore suffusi tempus te-
 nimus, cum laetis non hilares sumus, nec delecta-
 mur si gravioribus edocemur doctrinis; - aut-

Toritas humana oppressa et mens perturbata est.
 Sic nos considerantes cognoscimus, quantum intersit inter
 malam et bonam valetudinem, et quanti pretii haec sit,
 ac penitus eam aestimare discimus. Quascunque enim
 Delectationes et voluptates seu in natura, seu in artis ope-
 ribus nanciscimur, quaecunque in laboribus elevatio-
 nem sentimus, quocunque honore, gloria, auctoritate
 in summo etiam magnitudinis humanae fastigio collocati
 fruimur, quamcumque suavitatem et lactitiam ex do-
 mestica et sociali vita percipimus, omnia tamen haec
 emolumenta et gaudia sub salutis regimine tantum
 germinant, et sub praesidio illius crescunt, florent et
 augentur. Neque rex neque mendicus illa carere potest,
 et humillimus servus, qui ea gaudet maximo rege felici-
 or esse potest, qui, si illius expertus est, in somnis noctem
 pervigilat, perpetuo latus mutans a deo non quiete
 fruitur, ut jam Dies si illuxit, vigilans adhuc, defa-
 tigatus ac morosus, nec somno recreatus lectum relin-
 quere cogatur. Tanta valetudini vis inept et potestas
 ut illa non solum quodcumque bonum fatuum, acerbum
 et inane sit, velut vires vegetabiles sole fervente et
 humectante pluvia carentes. Certe magnum hoc
 bonum hominis ornamentum et gemma pretiosissima

in vitae corona dignum est, quod paulo accuratius
contempletur. Concedite mihi igitur aures pla-
cidas Director Gravissime et Socii honoratissimi,
atque permittite, ut de fabule et quidem, si ejus pro-
spantiam breviter exposuerim, de neglecta salutem
posthac de morbis quos fortuitum opus nobis con-
traxit, verba faciam.

Multum maximumque valet et pertinet bona vale-
tudo ad corpus nostrum et ad animum, ad negotia
sua et ad homines. Juvenis impiger sana sanguinis
succique vitalis circulatione praeditus et juvenili robore,
nervis adstrictis, comi vultu et fronte hilari ornatus, non
ne habet quod totam illius vim beneficam sentiat?
Omnis quaeque oriens lux, quae novis viribus instructum
eum excitavit, sole quotidie redeunte sui et animum, novis
conatis subeundis, recipere permittit et laborum onus le-
vans ad molestias superandas eum adjuvat. Non ma-
nus recusant opus, nec ipse facile respirans corpus
lassum demittit, strenue contra opus diurnum
persequitur. Dulcis defatigatio ad frugalem et hactenac
coenam eum vocat, quam simplicissimus victus,
potus frigidus et cibus salubris decorant, qui
jucundiores illi sapiunt, quam pretiosissimae epulae

Tyranno. Molestissimum tandem laborem, si nocte cedit
 Dies, mollis novas vires nervis infundens somnus alle-
 rat, qui nec cupiditatibus foedis nec imaginationibus
 squalidis turbatur. — Influit deinde bona valetudo etiam
 in animum. Serenus et alcer mens et socialis animas
 prompti sanitatis sunt comites. Salvo validoque homini
 Decore. Dupplici natura videt, solus is sublimes ejus vari-
 etates et pulchritudines sensibus percipere, suaves ejus
 variasque jucunditates apertis oculis perlustrare, ani-
 moque capere potest. Et innumera sunt ornamenta illius
 ac spectatissima, modo si anni tempestates ^{orum} amoenitates
 in terra et Dei omnipotentis majestatem in tempestatibus
 consideres, si gravidarum nubium montes, qui sidera obte-
 quunt atraque noctediem obducunt, cumulantur, si mi-
 cantia fulgura per coelum feruntur, et inter evolulantia
 tonitrua sero aether effundit; Aut si siderum sublimitatem
 et imensitatem in universo admireris. Attonitus et numma-
 summum adorans stupes et frustra magnitudinem com-
 plecti audes. Imple animum coelestibus his intui-
 tionibus, et acrioribus oculis perlustra Dei opera,
 qui salvo sanoque corpore lactaris, tuis tantum incor-
 ruptis sensibus tuo tranquille pulsanti pectori
 grata et solatii plena sunt. — Foveo salus

Jere diffundit in negotia. Quaecunque suscipiamus,
 meliamur et peragere cupiamus, omnia tamen so-
 la illius ope prospere succedunt. Qui morbo laborat
 vel nimis sepius et infirmus est, quam ut finem ali-
 quam propositum peragere possit, vel nimis aeger et
 morosus, quam ut suscipere quid audeat. Ubique in pe-
 dala et offensiones incidit. — Bona valetudo deni-
 que in homines quoque influit. Modo qui magna valetu-
 dinis prosperitate gaudet ad omnia vitae officia fun-
 genda idoneus est, idoneus qui muneri suo satisfaciat,
 at aegritudine qui premitur saluti bonoque publico
 obstat, et comunem hominum felicitatem reprimat.
 Maxima sane tua est potentia salus, omnia haec com-
 moda tibi debemus, in te stat felicitas nostra, om-
 nes corporis animique necessitates maturescunt tua
 ope.

Nihilominus saepissime homo virtute et libera ra-
 tione nobilitatis haec emolumenta, pretium et gra-
 vitatem salvi corporis contemnit. Non prudentia,
 non virtute et boni rectique conscientia ductus pu-
 tiosum hoc ornamentum dedecorat, inconsultius ne-

gliquit et sciens sic deperdit. Saepe et frequentissime levitate
 proponit et libidinibus luxuriaeque venundat, quae
 nostris temporibus praesertim, multorum domesticos
 evasere. Coeci homines sumum pernicii fastidium
 ascendisse videntur, omnia enim, quae conspiciunt mo-
 ribus bonis et corpori perniciose exempla captant et imi-
 tantur. Ita terra affluentium voluptatum foedarum co-
 pia expleta et genus humanum adeo illis ad suetum,
 ut parum absit, quin effoeminatum circumfusis undique
 illecebris plane enervetur. Germania quoque heroum ali-
 quando patria, ne labatur in hanc molliem periculum
 est. Vix gens antiqua praesenti populo similis est.
 Ubi terrarum nunc, qui ambitionis expertes, pro patria
 vivunt moriunturque civitatis duces, ubi eam comunem
 libertatem, studiumque bono publico tuendo, ubi viros for-
 tes invenias, qui aurum argentum et divitias ignorant
 abundantiam luxumque contemnentis, mores simpli-
 ces, virtutem et bene merita majora aestimant quam,
 vanam speciem praebentes res, genus et familiam?
 Suffugere hae vitae palmae, exanuit majorum nostrorum
 fulgor et praesantia, nullae amplius aureae aetatis
 illius vigent reliquiae, nulla monumenta. O, nos

felices! nostra aetas si majorum exempla sequi vo-
 luisse. At alienorum mollium populorum mores et
 usus nulla prorsus salutis ratione habita recepit.
 Simulatio nunc et dolus pristinae sinceritatis et
 probitatis locum tenent, frugalitas et simplicitas
 antiqua in luxuriam et aviditatem abiit. Libido
 et intemperantia maximae hominum raptatrices
 perdidere aetatem nostram, affectus plurimorum
 agendi stimulis, corporis nostri aedificium suffode-
 runt. Ut in primo orta eam libidinem et cupidita-
tem expleat homo, stulte praecepto unum post alte-
 rum excipit delectamentum, undique voluptates se-
 bi oblatas captat, mentem decipit conscientiam, quae
 scelera exprobrat, et dulce libidinis venenum quam
 avidissime insonbet. Sic aliquandiu voluptatum
 mari inatati. Sed quae tristis mutatio e perturbatio-
 ne eum excitat, desit fluere fons, ex qua libidinem hau-
 sit, et exsiccatum est mare, cessavere opes; vires rela-
 xatae, flaccida membra, corpus devastatum dolori-
 bus morbisque affectum congemit. Et si qua, quod
 raro autem evenit, gravioribus morbis liberatus est

voluptatibus deditus, tamen inutile in rebus humanis membrum
 factus est; organa ejus et sensus hebetati. Non subridet ocu-
 lus marcescens, non movent eum artis opera splendidissima
 vix vultum ad illa attollit. Ita malis affecti, onere alio sunt
 et dies, quarum numerum incontinentia et foedis cupidita-
 tibus diminuere, tepido sanguine in varias rerum vicissitu-
 dinem, desidiosi terunt. Metuunt laborem, quietem quaerunt
 nec inveniunt, omnia enim taedio molestiaeque illis sunt,
 quia delicta sceleraque in memoriam redigunt. Praestan-
 tior quoque et nobilior hominis pars, conscia mens in
 crimen vocat et male facta ante oculos ponit. Angor et
 cruciatus conscientiae, et libidinum recordatio et vitium et
 curarum, quas obtinendis voluptatibus impenderunt,
 pectus corrodunt et furis haud dissimiles viscera dilaniunt.
 Ita, ferius aut citius libido vindicat scelera in effrenatis et
 graviter ulciscitur. Ita, acerbissimae plagae vitia excipiunt.
 Non ignorant eas homines, sed volunt ignorare et nihilo-
 minus salutem negligunt, quamvis multa umbris simil-
 lima quotidie obambulantia funera cernant, modici ad
 pallorem in ore, ad humi versos oculos, ad vultus decoloros
 et tabes in se putrescentium respicias et nervorum sine sen-
 su jacentium torporem et innumerabilia febrium genera.

Et quid alios referam morbo? omnes cupiditatum
 supplicia. — Imunes erimus ab istis malis, juvenes, si
 nondum deliciis soluti nobis imperabimus nobis mini-
 strabimus. Noscamus hominis dignitatem et intel-
 ligamus quam turpe sit diffluere luxuria, quam hono-
 rum, vivere continenter. Divina cum animis nos-
 tris origo sit tendendum ad virtutem, nec volupta-
 tibus terreni corporis inserviendum. Semper id ager-
 mus ut vitia quam longissime prope-
 riamus et a blandimentis voluptatum procul ani-
 mum abstrahamus — . Altera hominum va-
statrix intemperantia in sumendis alimendis
 aequae ac libido exitialis est. Nihil adeo hominis
 naturam sub pecudes reliquas bestiasque dejicit,
 et abjectissimam eam reddit, quam credere, corpus
 rationis instrumentum ea tantum causa nos acce-
 pisse, ut serviamus illi et faginemus atque cibo
 per artem voluptatemque corrupto id emolliamus. Modo
 quae gulae indulgent sibi adducere in sumis votis tot
 millium deliciis perditorum est. Magnae opes in eum
 finem consumuntur, ex ignotis terris, extraneae po-
 tionis, et alienigena apportantur alimenta, nec con-

li sunt noxiis compositionibus domesticorum ciborum,
 qui simplices aut salubres et faciles victus aut reficien-
 tes utilesque potus sunt. Vehementia aliena potant
 vina homines, modo quasi, ut corpus consumant. Quin
 saepius ne acquiescant quidem siti iam sedata sed per-
 gunt donec vino obruti sint — absurdissimum est — quod
 lucrum, quae gloria est multum capere vini? O si sem-
 per ante oculos habeamus ebriorum indecora et dicta et
 facta. — Haud minus turpe ac perniciosum est, si plus
 sibi ingerit homo, quam capere potest, et mensuram stoma-
 chi sui excedit, si mensae epulis aviditatem excitantibus,
 impletae accumbit et corporis sarcinam curat, qua animum
 ejusque agilitatem elidit et facilem concoctionem et
 dulcem somnum turbat, qui temperantem modo et absti-
 nentem reficit. Pronae praesecorum valetudinis robo-
 risque memores, frugalitati et victus atque coenarum te-
 nuitati studeamus. Sine apparatu sine blandimentis
 simplex cibus sedet famem, sitim simplex potio extinguit,
 nunquam plura concupiscamus et omnia quae cupia-
 mus simplicia sint. Vini abstinenti viro et seni id cedamus
 ut animet hunc et firmet illum. Ita si vixerimus, sicut
 optime, nunquam in vitium ruemus, quod dignita-

tem vilissimam reddit et salutem nostram delet. —
 Duobus his vitis cupiditatibus et intemperan-
 tia majorem hominum partem perire hactenus
 vidimus. Sunt quidem et alii affectus item salu-
 tis inimici, ira infecta scilicet, metus, nimium
 gaudium invidia abjectissima, et multi alii qui
 hominem morbis implicant. Nec non referendum
 huc puto, si nimis pertinaces ingenium perfidia
 agitamur et intemperanter mox intendentes vires max
 remittentes corpus defatigamus et infirmum reddimus.
 Sed ne nimis diffusus sim omniam exponere haec.
 Ubique pulchra Ovidii sententia „medium tenere
 modum excede,“ valet et quod sapiens Seneca dicit
 praeceptum „sanam et salubrem formam vitae tenere
 memento, ut corpori tantum indulgeas, quantum bo-
 nae valetudini sat est.“
 Neque vero omnis fracta infirmaque valetudo, ipsis
 auctoribus, adjuncta nobis. Sunt status vitae inva-
 lidi morbidique, quas fortuitum opus, saepe jam
 vix natis nobis contraxit. Sed sunt quoque nulli adeo
 tristes et commiserandi status, quam haec hominis
 praecipue ingeniosi viri conditio, qui sub onere infir-

mi corporis gemit, quod infortunium illi adiecit. Totam
 per vitam saepius diuturnam patitur incommodam valetu-
 dinem, quae, quin ingenii vires dotisque exhibeat, prohi-
 bet. Consiliorum plenus, quae expedire nequit tempus in-
 utilis consumere coactus est. Evanescent vires exspectatio-
 nibus, quae efficaciae abest. Lactatus de cogitationibus,
 quas crastino die peragere putat decumbit, gloriam, quam
 paraturus sibi erit et gaudium de beneficiis quae aliis
 daturus est, animo praesentiens; nox vero spatium comitat,
 defatigatus surgit, spes lacta discessit, moerorem et lacticae
 loco tristitiam percipit. Miserrimus et flebilis nec per-
 ferendus dolor, nisi ~~sanctae~~ conscientiae conscius essemus — .
 Gratias vero habeamus optimo Deo rariora sunt exem-
 pla huiusmodi et percussae valetudinis, si penitius investi-
 gamus eam, plerumque nos autores accusamus necesse
 est, semper enim affectus nostri illius participes sunt — .
 Felices nos, quos non perturbant iudicio et voluntati
 fati cetera relinquamus, faciet quod fas est et aequum.
 Haecenus procul a morbis servavit nos remotos, et inte-
 gerrima salute lactati sumus, modo quod ad nos pertinet
 retinere nec deperdere eam fundeamus. Deus fortunae
 rector det comitem eam vobis ad extremum usque

vitae halitum; saluum conservet praesertim opti-
mum nostrum patrem te, Director gravissime,
Vah. praepotens valetudo bona dierum reliqui-
as perge exhilarare et nunquam cede ab Illo.
